

I. DISPOSICIONS GENERALS

CAP DE L'ESTAT

23630 *Llei orgànica 5/2024, d'11 de novembre, del dret de defensa.*

FELIPE VI

REI D'ESPANYA

A tots els qui vegeu i entengueu aquesta Llei.

Sapigueu: Que les Corts Generals han aprovat la Llei orgànica següent i jo la sanciono:

PREÀMBUL

I

El dret a la defensa està íntimament relacionat amb l'Estat de dret. Juntament amb la tutela judicial efectiva, constitueix un dels drets bàsics de protecció de la ciutadania.

Aquest dret cobra una rellevància especial en l'ordre penal, particularment per a la persona que és investigada com a sospitosa d'haver comès un delicte, sobretot quan aquesta persona està privada de llibertat. Naturalment, això no significa que el dret de defensa es limiti a aquestes úniques situacions; la seva protecció engloba tota situació de controvèrsia jurídica en la qual es pugui veure una persona i sigui quina sigui la seva posició.

L'article 24 de la Constitució espanyola consagra el dret fonamental a la tutela judicial efectiva, i el vincula indissolublement al també fonamental dret a la no indefensió o, en termes positius, al dret de defensa; vinculació tan íntima i substancial que permet enunciar com a equació axiomàtica que sense tutela judicial efectiva no és possible una defensa real, i sense una defensa efectiva és inviable l'exercici d'una tutela judicial efectiva real. Es configuren, per tant, tots dos drets com dues cares de la mateixa moneda i com a corol·lari inherent al funcionament d'un Estat de dret. L'apartat 2 de l'article esmentat, a més de reconèixer expressament el dret a la defensa i a l'assistència de lletrat, consagra algunes de les manifestacions d'aquest dret fonamental, entre les quals hi ha: el dret a ser informat de l'acusació formulada contra un, a un procés públic sense dilacions indegudes i amb totes les garanties, a utilitzar els mitjans de prova pertinents per a la defensa, a no declarar contra un mateix, a no confessar-se culpable i a la presumpció d'innocència.

La jurisprudència ha anat reconeixent les diferents manifestacions d'aquest dret i el seu contingut de conformitat amb la previsió de l'article 10.2 de la Constitució espanyola; és a dir, de conformitat amb els preceptes establerts en els tractats internacionals ratificats per Espanya en matèria de drets humans, així com en les pautes interpretatives del Tribunal Europeu de Drets Humans (d'ara endavant, TEDH). Així mateix, la Constitució espanyola, en l'article 119, consagra el dret a l'assistència jurídica gratuïta quan així ho disposi la llei i, en tot cas, respecte de qui acrediti insuficiència de recursos per litigar.

Així, l'article 6.3.c) del Conveni europeu per a la protecció dels drets humans i de les llibertats fonamentals (d'ara endavant, CEDH), de 4 de novembre de 1950, reconeix el dret de l'acusat a defensar-se per si mateix o a ser assistit per un defensor de la seva elecció, i, si no té els mitjans per remunerar-lo, a poder ser assistit gratuïtament per un advocat d'ofici quan els interessos de la justícia ho exigeixin.

En aquest mateix sentit, el Pacte internacional de drets civils i polítics, de 19 de desembre de 1966, en l'article 14.3.d), declara el dret de tot acusat a estar present en el

procés i a defensar-se personalment o ser assistit per un defensor de la seva elecció, a ser informat, si no té defensor, del dret que l'assisteix a tenir-lo i, sempre que l'interès de la justícia ho exigeixi, que se li nomeni un defensor d'ofici gratuïtament si no té prou mitjans per pagar-lo.

Tanmateix, també s'ha de garantir la defensa fora dels àmbits jurisdiccionals. D'aquí que en aquesta Llei s'estengui expressament el dret de defensa i d'assistència lletrada als procediments extrajudicials i als mecanismes de solució adequada de controvèrsies reconeguts legalment, tenint en especial consideració, en tots ells, un enfocament de gènere i discapacitat.

II

Tant del text constitucional com dels textos internacionals i europeus s'infereix la connexió intrínseca entre el dret a la defensa i la defensa lletrada, per tant, la connexió essencial entre el dret de defensa i els professionals de l'advocacia. De la mateixa manera que els subjectes essencials que implementen l'atorgament de tutela judicial efectiva són els jutges, jutgesses, magistrats i magistrades, els quals s'encarreguen del deure de jutjar i aplicar la llei, els professionals de l'advocacia estan estretament units a la garantia del dret de defensa.

La defensa lletrada està esmentada expressament en el precepte constitucional de l'article 24.2 i és que, si bé la jurisprudència del TEDH, en interpretar l'article 6.3.c) del CEDH, consagra la possibilitat de la defensa personal, la defensa tècnica duta a terme per un professional s'entén com un mecanisme més garantista. D'aquí que, en aquesta Llei orgànica, la defensa privada o personal es configuri com un mecanisme excepcional i s'estableixi que les persones es poden defensar per si mateixes en aquells casos en què no sigui preceptiva l'assistència d'un professional, quan legalment es prevegi la seva renúncia o quan existeixi una habilitació legal expressa.

Al seu torn, el dret europeu conté previsions en aquesta matèria, i entre d'altres es poden citar la Directiva 2016/343 del Parlament Europeu i del Consell, de 9 de març de 2016, per la qual es reforcen en el procés penal determinats aspectes de la presumpció d'innocència i el dret a estar present en el judici; la Directiva 2012/13/UE del Parlament Europeu i del Consell, de 22 de maig de 2012, relativa al dret a la informació en els processos penals; la Directiva 2013/48/UE del Parlament Europeu i del Consell, de 22 d'octubre de 2013, sobre el dret a l'assistència de lletrat en els processos penals i en els procediments relatius a l'ordre de detenció europea, i sobre el dret que s'informi un tercer en el moment de la privació de llibertat i a comunicar-se amb tercers i amb autoritats consulars durant la privació de llibertat; i la Directiva (UE) 2016/800 del Parlament Europeu i del Consell, d'11 de maig de 2016, relativa a les garanties processals dels menors sospitosos o acusats en els processos penals.

La regulació del dret de defensa s'ha d'acompanyar de l'establiment de determinades normes, tant reguladores de la professió de l'advocacia com de les garanties que permetin que el seu exercici professional suposi una caució efectiva de la defensa de les persones.

La defensa lletrada ha de constituir, així mateix, un mecanisme de protecció igualitària. De fet, s'ha anat reconeixent l'obligació dels estats de proporcionar, arribat el cas, una assistència jurídica gratuïta. Interpretant l'esmentat article 6.3.c) CEDH, en sentències com la de 13 de maig de 1980, el TEDH declara que «l'apartat c (...) consagra el dret a una defensa adequada, sigui personalment o a través d'un advocat, dret reforçat per l'obligació, que incumbeix l'Estat, de subministrar en certs casos una assistència lletrada gratuïta».

La jurisprudència espanyola, fent seva la doctrina europea, tal com requereix l'article 10.2 de la Constitució espanyola, va confirmar que, dins del dret a la defensa, es garanteixen tres drets a l'acusat: a defensar-se per si mateix, a defensar-se mitjançant assistència lletrada de la seva elecció i, en determinades circumstàncies, a obtenir assistència lletrada gratuïta (SSTC 181/1994, de 20 de juny, i 29/1995, de 6 de febrer).

La fórmula de justícia gratuïta instaurada pel nostre sistema representa un model de justícia garantista, sòlid i inclusiu, i no tan sols reconeix el dret a rebre els beneficis del reconeixement d'aquesta assistència per raons econòmiques, sinó que, cada vegada més, es concedeix tenint en compte la vulnerabilitat especial en què es poden trobar les persones i que fa necessari que l'Estat garanteixi una assistència lletrada. Aquest és l'esperit que hi ha al darrere d'aquesta Llei quan estableix que no tan sols les persones que acrediten insuficiència de recursos tenen dret a l'assistència jurídica gratuïta, sinó que estén aquesta garantia a persones en situacions d'especial vulnerabilitat quan així es consideri a través d'un reconeixement legal.

III

Des de l'aprovació de la Constitució espanyola, la jurisprudència i la pràctica judicial han anat consolidant els estàndards de protecció del dret a la defensa en els diversos ordres jurisdiccionals, procediments i actuacions.

Però ha arribat el moment en què la realitat històrica i social d'aquest país fa necessari que aquest principi bàsic estructural de l'Estat de dret es consagri en una llei orgànica que, sense esgotar les seves diverses facetes, desenvolupi alguns dels aspectes essencials d'aquest dret i mostri el reflex d'un consens social i polític sobre una matèria d'especial importància. Ha de servir perquè les persones coneguin l'abast d'aquest dret en el seu màxim reconeixement i garantia, així com per deixar constituïda una guia de ruta per a tots els operadors jurídics.

Igualment, aquesta Llei atén l'evolució d'aquest dret de defensa als països del nostre entorn i, en especial, els tractats i acords internacionals sobre drets humans. La defensa, en general, dels drets humans, i, en particular, del dret de defensa, és el repte permanent a què s'enfronten diàriament els professionals de l'advocacia d'aquest país.

No és un objectiu primordial d'aquesta Llei la recopilació de normes processals, que ja gaudeixen d'un reconeixement exprés i manifest en altres normes, ni la reiteració de principis consagrats o la determinació de la regulació de la professió de l'advocacia. Aquesta Llei va més enllà: centra la seva raó d'existir en la necessitat que les persones físiques i jurídiques coneguin el reconeixement especial i les garanties que els corresponen com a titulars del seu dret de defensa, i determina tant les garanties i els deures dels professionals de l'advocacia com, en especial, el joc de l'organització col·legial, com a salvaguarda i garantia de la seva execució i compliment.

IV

El capítol I recull els aspectes essencials de l'objecte d'aquesta Llei orgànica i desplega les disposicions generals de la norma, i en descriu l'objecte, l'àmbit d'aplicació i el contingut del dret de defensa.

El capítol II desplega la regulació del dret de defensa de les persones. En particular, regula el dret a l'assistència jurídica, el dret a l'elecció, renúncia i substitució en l'assistència jurídica, la protecció jurisdiccional del dret de defensa, el dret d'informació, el dret a la prestació d'uns serveis jurídics de qualitat en què els professionals de l'advocacia i de la procuració i els graduats socials estiguin formats adequadament i amb uns coneixements actualitzats, el dret a ser escoltades i els drets davant els tribunals i en les seves relacions amb l'Administració de justícia.

El capítol III desplega el règim de garanties i de deures d'assistència jurídica en el dret de defensa, i al seu torn s'estructura en dues seccions. D'una banda, la secció 1a es refereix a les garanties de l'advocacia en el marc del dret de defensa, i desplega la garantia de la prestació del servei per part dels professionals de l'advocacia, les garanties del professional de l'advocacia, les garanties de l'encàrrec professional, la garantia de la confidencialitat de les comunicacions i del secret professional, les garanties de la llibertat d'expressió del professional de l'advocacia i les garanties del professional de l'advocacia amb discapacitat. De l'altra, la secció 2a es refereix als

deures de l'advocacia en el marc del dret de defensa, i desplega els deures d'actuació dels i les professionals de l'advocacia i els seus deures deontològics.

El capítol IV determina el règim de garanties institucionals per a l'exercici de l'advocacia, i regula les garanties de la institució col·legial, les garanties de protecció dels titulars de drets en la seva condició de clients de serveis jurídics, les garanties de les circulars deontològiques i les garanties de procediment en casos especials.

Quant a la part final de la norma, cal destacar les disposicions addicionals primera i segona, relatives, respectivament, a garantir la transparència i informació sobre l'activitat deontològica per part del Consell General de l'Advocacia Espanyola i el consell autonòmic competent, si la seva normativa ho preveu, mitjançant informació estadística que és d'accés públic als portals de les institucions col·legials, i a establir com a finalitat dels serveis d'orientació jurídica organitzats pels col·legis de l'advocacia facilitar tota la informació relativa a la prestació de l'assistència jurídica, i en particular als requisits per a l'accés al sistema d'assistència jurídica gratuïta. Els poders públics han de donar suport a aquests serveis, en especial per atendre col·lectius amb més vulnerabilitat.

Finalment, aquesta Llei orgànica recull matèries pròpies de llei orgànica i d'altres de llei ordinària. S'entén que la regulació conjunta del dret de defensa i de la professió que el garanteix ve demanada per la naturalesa inescindible de totes dues qüestions, sense que, en aquest cas, es consideri adequat separar-ne el tractament jurídic en dues normes legals diferents. D'aquí que convisquin en el text preceptes propis d'una llei orgànica amb d'altres de llei ordinària.

En definitiva, aquesta Llei orgànica s'ha configurat com a norma garantista respecte a un dels drets més bàsics i antics de la ciutadania: el dret de defensa. És una norma centrada en les persones com a titulars del dret, que es presenta amb una visió integral i que inclou aspectes que s'han anat consolidant com a part inherent d'aquest dret i, en tenir en compte els relacionats amb les tecnologies i el seu impacte en el dret de defensa, amb visió de futur.

V

Aquesta Llei orgànica s'empara en l'article 149.1.1a, 5a, 6a i 18a de la Constitució espanyola, que reserva a l'Estat la competència exclusiva per a la regulació de les condicions bàsiques que garanteixin la igualtat de tots els espanyols en l'exercici dels drets i en el compliment dels deures constitucionals, i en matèria d'Administració de justícia, de la legislació processal i del procediment administratiu comú, respectivament.

CAPÍTOL I

Disposicions generals

Article 1. *Objecte.*

1. Aquesta Llei orgànica té per objecte regular el dret de defensa, reconegut a l'article 24 de la Constitució espanyola com a dret fonamental indisponible.
2. Les lleis processals despleguen el contingut del dret de defensa en els seus àmbits respectius.

Article 2. *Àmbit d'aplicació.*

El dret de defensa comprèn el conjunt de facultats i garanties, reconegudes en l'ordenament jurídic, que permeten a totes les persones, físiques i jurídiques, protegir i fer valer, d'acord amb un procediment prèviament establert, els seus drets, llibertats i interessos legítims en qualsevol tipus de controvèrsia davant els tribunals i les administracions públiques, incloses les diligències d'investigació del Ministeri Fiscal, o en els mitjans adequats de solució de controvèrsies que regula la normativa aplicable.

Article 3. *Contingut del dret de defensa.*

1. El dret de defensa comprèn la prestació d'assistència lletrada o assessorament en dret i la defensa dels interessos legítims de la persona a través dels procediments previstos legalment, així com l'assessorament previ a l'eventual inici d'aquests procediments.

2. El dret de defensa inclou, en tot cas, el dret al lliure accés als tribunals de justícia, a un procés sense dilacions indegudes, que la jutgessa o jutge ordinari i imparcial predeterminat per la llei dicti una resolució congruent i fonamentada en dret, així com a la invariabilitat de les resolucions fermes i a la seva execució en els seus propis termes. El dret de defensa inclou, també, les facultats precises per conèixer i oposar-se a les pretensions que es formulin de contrari, per utilitzar els mitjans de prova pertinents en suport de les pròpies i a l'accés a un procés públic amb totes les garanties, sense que, en cap cas, es pugui produir cap situació d'indefensió.

3. En les causes penals, el dret de defensa integra, a més, el dret a ser informat de l'acusació, a no declarar contra un mateix, a no confessar-se culpable, a la presumpció d'innocència i a la doble instància, de conformitat amb la Llei d'enjudiciament criminal, la Llei orgànica 6/1985, d'1 de juliol, del poder judicial, la Llei orgànica 2/1989, de 13 d'abril, processal militar, i la Llei orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors. Aquests drets són aplicables al procediment administratiu sancionador i al procediment disciplinari, especialment en l'àmbit penitenciari, d'acord amb les lleis que els regulin.

4. Les lleis processals han de salvaguardar el principi d'igualtat processal. En nom de la seguretat jurídica i del bon funcionament del servei públic de justícia, el legislador pot condicionar l'accés a la jurisdicció, als mitjans d'impugnació i a altres remeis de caràcter jurisdiccional al compliment de terminis o requisits de procedibilitat, que han de ser suficients per fer efectiu el dret de defensa i han d'estar inspirats pel principi de necessitat, sense que en cap cas puguin generar indefensió.

5. La utilització dels mitjans electrònics en l'activitat dels tribunals i l'Administració de justícia, així com davant altres administracions públiques, ha de ser accessible universalment i compatible amb l'exercici efectiu del dret de defensa en els termes que preveuen les lleis. En els casos de funcionament anòmal o incorrecte d'aquests s'han de regular els procediments específics que garanteixin el dret de defensa.

6. L'exercici del dret de defensa està subjecte al procediment legalment establert. Qualsevol dubte sobre la seva interpretació i abast s'ha de resoldre de la manera més favorable a l'exercici del dret. En particular, qualsevol tràmit d'audiència s'ha de convocar amb un termini d'antelació raonable, i es reconeix als jutges i tribunals, així com als òrgans administratius, que puguin ampliar motivadament els terminis assenyalats, amb la salvaguarda de la igualtat d'armes entre les parts.

7. Els principis que estableix aquest article són aplicables, amb les seves especificacions pròpies, al dret de defensa quan s'exerceixi una acció, petició o controvèrsia davant les administracions públiques, en procediments arbitrals o, si s'escau, quan s'opti per un mitjà adequat de solució de controvèrsies.

CAPÍTOL II

Dret de defensa de les persones

Article 4. *Dret a l'assistència jurídica.*

1. Les persones físiques i jurídiques tenen dret a rebre l'assistència jurídica adequada per a l'exercici del seu dret de defensa. El dret a rebre l'assistència jurídica eficaç que garanteix aquest precepte inclou també la procedència d'efectuar o sol·licitar les adaptacions precises per garantir el dret d'accessibilitat cognitiva, de les persones amb discapacitat intel·lectual i del desenvolupament, al procés legal en el qual participin,

i requerir la utilització dels mitjans tècnics, humans o professionals per assegurar l'efectivitat d'aquest dret.

2. La prestació de l'assistència jurídica per a l'exercici del dret de defensa correspon al professional de l'advocacia, de conformitat amb el que disposen les lleis i els estatuts professionals corresponents.

3. Qualsevol persona pot defensar-se per si mateixa i renunciar a l'assistència jurídica professional en els casos en què la llei ho prevegi expressament.

4. Les persones que acreditin insuficiència de recursos tenen dret a l'assistència jurídica gratuïta en els casos i termes que estableixen la Constitució espanyola i les lleis, que han de determinar, així mateix, els supòsits en què aquesta s'hagi d'estendre a persones en situacions d'especial vulnerabilitat i en altres situacions reconegudes legalment. L'assistència jurídica sempre ha de ser accessible universalment per assegurar el compliment del dret de defensa en igualtat de condicions. S'ha de tenir en especial consideració l'accessibilitat de les persones amb discapacitat, particularment les necessitats específiques de les dones i els menors amb discapacitat.

Una llei ha de regular les funcions dels professionals del torn d'ofici en el servei públic d'assistència jurídica gratuïta.

5. La designació, substitució, renúncia i cessament del professional de l'advocacia designat per torn d'ofici es regeixen, en tot cas, pel que disposen les normes especials.

6. L'assistència jurídica sempre ha de ser accessible universalment per assegurar el compliment del dret de defensa en igualtat de condicions per a totes les persones.

7. L'assistència jurídica lletrada de l'Estat i les institucions públiques es regeix per la seva normativa aplicable i aquesta Llei orgànica.

8. En el cas de menors d'edat, l'assistència jurídica ha de vetllar pel possible conflicte d'interessos amb els representants legals, i ha de sol·licitar la designació d'un defensor judicial si s'escau.

Article 5. *Dret a l'elecció, renúncia i substitució en l'assistència jurídica.*

1. Totes les persones tenen dret a elegir lliurement el professional de l'advocacia que l'hagi d'assistir en defensa seva, així com a prescindir dels seus serveis, sense perjudici de les excepcions que puguin preveure les lleis per raons justificades.

2. Quan s'exerceixi el dret de substitució del professional que tingui atribuïda la defensa, s'han d'adoptar les mesures oportunes per assegurar que el professional que assumeix la defensa tingui accés a tota la informació que consideri adequada per a l'exercici del dret de defensa.

Article 6. *Dret d'informació.*

1. Els titulars del dret de defensa tenen dret a ser informats de manera clara, simple, comprensible i accessible universalment dels procediments legalment previstos per defensar els seus drets i interessos davant els poders públics. Per garantir l'accessibilitat de les persones amb discapacitat o de qualsevol persona que així ho requereixi, es poden utilitzar els suports, instruments i ajustos que siguin necessaris. En el cas de menors d'edat, s'han d'adaptar els mecanismes existents perquè la informació sigui adequada a la seva edat, maduresa i idioma.

Així mateix, els titulars del dret de defensa tenen dret a accedir a l'expedient i a conèixer el contingut i l'estat dels procediments en els quals siguin part, d'acord amb el que disposen les lleis.

2. Els titulars del dret de defensa tenen dret a ser informats, de manera simple i accessible pel professional de l'advocacia que assumeixi la seva defensa, sobre els aspectes següents:

a) La gravetat del conflicte per als interessos i drets afectats, la viabilitat de la pretensió que es dedueixi i l'oportunitat, si s'escau, d'acudir a mitjans adequats de solució de controvèrsies.

- b) Les estratègies processals més adequades.
- c) L'estat de l'afer en què estigui intervenint i les incidències i resolucions rellevants que es produeixin.
- d) Els costos generals del procés i el procediment per fixar els honoraris professionals.
- e) Les conseqüències d'una eventual condemna a costes, i a aquest efecte els col·legis de l'advocacia poden elaborar i publicar criteris orientatius, objectius i transparents que permetin quantificar i calcular l'import raonable dels honoraris només als efectes de la seva inclusió en una taxació de costes o en una jura de comptes. Tant els professionals de l'advocacia com els titulars del dret de defensa tenen dret a l'accés als criteris esmentats.
- f) Els que es derivin de l'encàrrec professional, de les lleis, així com de qualssevol altres obligacions accessòries o inherents a l'exercici de l'advocacia.
- g) La possibilitat de sol·licitar el reconeixement del dret a l'assistència jurídica gratuïta en els termes que preveu la llei.
- h) La identitat del professional de l'advocacia, mitjançant el seu número de col·legiat i col·legi d'advocacia de pertinença.

3. En l'àmbit judicial, el Consell General del Poder Judicial, la Fiscalia General de l'Estat, el Ministeri de la Presidència, Justícia i Relacions amb les Corts i les comunitats autònomes amb competències en la matèria han d'oferir informació bàsica sobre les característiques i els requisits generals dels diferents procediments judicials, així com perquè les persones puguin formular sol·licituds i reclamacions i exercir accions o interposar recursos en defensa dels seus drets i interessos legítims.

4. En l'exercici del dret de defensa davant els tribunals, es pot requerir, amb auxili judicial, a persones, administracions públiques o institucions privades la informació o els documents que siguin necessaris en els casos, pels procediments i amb les limitacions establertes per la llei. En tot cas, s'ha de garantir l'accés, examen i còpia dels elements de les actuacions i qualssevol altres materials d'interès per fonamentar les pretensions, i assegurar-ne la disponibilitat amb una antelació raonable.

5. En l'àmbit judicial, el Ministeri amb competències en matèria de justícia, les comunitats autònomes amb competència en aquesta matèria i el Consell General del Poder Judicial han de garantir que l'ús de mitjans tècnics o informàtics en el procés judicial no suposi una dificultat per garantir l'efectivitat i la certesa del dret d'informació, especialment en persones de la tercera edat o amb discapacitat, i assegurar que la bretxa digital no condicioni l'efectivitat d'aquest dret.

Article 7. *Dret a ser escoltades.*

1. Les persones amb drets i interessos legítims que puguin resultar afectats per la decisió que s'adopti tenen dret, abans que es dicti la resolució, a ser escoltades, a formular al·legacions, a aportar documents i a utilitzar els mitjans de defensa admesos per l'ordenament jurídic, d'acord amb la normativa aplicable al procediment.

Quan es tracti de menors, tenen dret a ser escoltats en qualsevol procediment administratiu, judicial o de mediació en què estiguin afectats en els termes i amb les garanties de l'article 9 de la Llei orgànica 1/1996, de 15 de gener, de protecció jurídica del menor, de modificació parcial del Codi civil i de la Llei d'enjudiciament civil.

2. En l'àmbit judicial, les lleis processals poden excloure l'audiència per adoptar decisions provisionals en casos d'urgència, sense perjudici d'assegurar la intervenció de totes les parts en un moment immediatament posterior per ratificar o aixecar la mesura.

Article 8. *Dret a la qualitat de l'assistència jurídica.*

El dret de defensa comprèn la prestació d'assistència lletrada o assessorament en dret i la defensa en judici, que garanteixin la qualitat i accessibilitat del servei. Per a això,

els professionals de l'advocacia han de seguir una formació legal contínua i especialitzada segons els casos.

Article 9. Dret a un llenguatge clar en els actes, les resolucions i les comunicacions processals.

1. Els actes i les comunicacions processals s'han de redactar en llenguatge clar, de manera senzilla i accessible universalment, de manera que permetin conèixer als seus destinataris l'objecte i les conseqüències de l'acte processal comunicat.

2. Les resolucions judicials, les del Ministeri Fiscal i les dictades pels lletrats de l'Administració de justícia han d'estar redactades en un llenguatge clar, de manera senzilla i comprensible, de forma que puguin ser compreses pel seu destinatari, tenint en compte les seves característiques personals i necessitats concretes, sense perjudici de la necessitat d'utilitzar el llenguatge tecnicojurídic per garantir la precisió i qualitat d'aquelles. En el cas de persones amb discapacitat amb dificultats de comprensió, per a l'adaptació d'ofici d'actes de comunicació i de resolucions judicials les administracions de justícia corresponents han d'utilitzar els mitjans o les metodologies que millor s'adaptin a les necessitats de la persona.

3. El llenguatge s'ha d'adaptar específicament per a menors d'edat quan siguin els destinataris dels actes, comunicacions i resolucions referides en els dos apartats anteriors. Aquesta adaptació s'ha de fer encara que els menors comptin amb assistència lletrada i amb la representació dels seus progenitors, tutors o defensors judicials.

4. Les jutgesses, jutges, magistrades i magistrats han de vetllar per la salvaguarda d'aquest dret, en particular en els interrogatoris i les declaracions.

Article 10. Drets davant els tribunals i en les seves relacions amb l'Administració de justícia.

Els titulars del dret de defensa davant els tribunals i en les seves relacions amb l'Administració de justícia tenen, entre d'altres, els drets següents:

a) A identificar les autoritats judicials, membres integrants del Ministeri Fiscal o funcionaris al servei de l'Administració de justícia.

b) A exigir responsabilitats per error judicial o funcionament anormal de l'Administració de justícia.

c) A utilitzar les llengües oficials en el territori de la seva comunitat autònoma, d'acord amb el que preveuen l'article 231 de la Llei orgànica 6/1985, d'1 de juliol, els estatuts d'autonomia i la resta de l'ordenament jurídic.

d) En els processos davant òrgans amb jurisdicció a tot l'Estat, a utilitzar qualsevol de les llengües oficials de la comunitat autònoma on resideixin o on s'hagin iniciat les actuacions judicials, així com a rebre en qualsevol d'aquestes llengües les comunicacions produïdes.

e) Que les vistes, les compareixences i els actes judicials es duguin a terme amb puntualitat.

f) A relacionar-se preferentment, si així ho sol·liciten, de manera electrònica amb els jutjats i tribunals i l'Administració de justícia.

g) A accedir i conèixer per mitjans electrònics l'estat de tramitació dels procediments, en els termes que estableixen la Llei Orgànica 6/1985, d'1 de juliol, i les lleis processals.

h) A accedir en format electrònic accessible universalment als documents conservats per l'Administració de justícia que formin part d'un expedient, segons la normativa vigent en matèria d'arxius judicials.

i) A utilitzar els sistemes d'identificació i signatura electrònica establerts a la llei.

j) Que la seva compareixença personal davant un òrgan de l'Administració de justícia resulti el menys costosa possible. La compareixença dels ciutadans davant els

òrgans jurisdiccionals només pot ser exigida quan sigui estrictament indispensable conforme a la llei.

k) A ser adequadament protegit quan declari com a testimoni o col·labori de qualsevol altra manera amb l'Administració de justícia.

l) A formular reclamacions, queixes i suggeriments relatives al funcionament incorrecte de l'Administració de justícia.

m) A disposar gratuïtament dels formularis necessaris per a l'exercici dels seus drets davant els tribunals quan no sigui preceptiva la intervenció d'advocat i procurador.

n) A la protecció de dades de caràcter personal d'acord amb el que estableixen les lleis i, en particular, a la seguretat i confidencialitat de les dades que figurin en els fitxers, sistemes i aplicacions de l'Administració de justícia.

o) Al reconeixement de la discapacitat com a criteri mereixedor d'especial protecció jurídica i accés a recursos accessibles universalment.

p) En els procediments penals i sancionadors, a guardar silenci com a part de la presumpció d'innocència, en els termes que estableix l'ordenament jurídic.

q) A qualssevol altres que els reconeixin la Constitució espanyola, els tractats internacionals i les lleis.

Article 11. *Dret a intèrpret i/o traductor.*

Si l'ús d'una llengua determinada, especialment la materna o una de les llengües oficials a les comunitats autònomes, contribueix a garantir l'exercici del dret de defensa, el jutjat o el tribunal ha de posar a disposició dels intervinents que ho requereixin els mecanismes pertinents d'interpretació i/o traducció.

Article 12. *Protecció del dret de defensa.*

1. Les persones tenen dret que les actuacions procedimentals per part dels poders públics, incloses les que es facin per mitjans electrònics, es portin a terme amb totes les garanties del seu dret de defensa, inclosa l'accessibilitat universal.

2. Les persones tenen dret al reconeixement i l'exercici de les accions que legalment siguin procedents enfront de les vulneracions dels drets vinculats al dret de defensa imputables als poders públics.

3. Les persones treballadores tenen dret a la indemnitat enfront de les conseqüències desfavorables que puguin patir per la realització de qualsevol actuació conduent a l'exercici dels seus drets de defensa.

4. Les persones tenen dret a conèixer amb transparència els criteris d'intel·ligència artificial emprats per les plataformes digitals, incloses les que faciliten l'elecció de professionals de l'advocacia, societats d'intermediació i qualssevol altres entitats o institucions que prestin serveis jurídics.

CAPÍTOL III

Garanties i deures de l'assistència jurídica en el dret de defensa

Secció 1a De les garanties de l'advocacia

Article 13. *Garantia de la prestació del servei pels professionals de l'advocacia.*

L'assistència lletrada l'han de prestar els professionals de l'advocacia, que són aquelles persones que, per compte propi o d'altri, estant en possessió del títol professional que regula la normativa sobre l'accés a les professions de l'advocacia i la procuració, estan incorporades a un col·legi de l'advocacia com a exerceixents i es dediquen de manera professional a l'assessorament jurídic, a la solució de conflictes i a la defensa de drets i interessos aliens, tant públics com privats, en la via judicial o extrajudicial.

El torn d'ofici, que incorpora els professionals designats per prestar el servei obligatori de justícia gratuïta, és un pilar essencial de les garanties del dret de defensa.

Article 14. *Garanties del professional de l'advocacia.*

1. Els poders públics han de garantir l'actuació lliure i independent del professional de l'advocacia com a pressupòsit per a la realització efectiva del dret de defensa, i s'ha de garantir l'accés en condicions d'igualtat d'aquests professionals als escrits i procediments.

2. Els professionals de l'advocacia han de ser tractats pels poders públics amb ple respecte a la rellevància de les seves funcions.

3. Els escrits i procediments han de ser accessibles per garantir l'accés en igualtat de condicions d'aquests professionals.

4. Es reconeix als professionals de l'advocacia el dret a la conciliació i al gaudi dels permisos de maternitat i paternitat.

En el marc de les actuacions processals, els professionals de l'advocacia tenen dret a sol·licitar la suspensió del procediment judicial o el nou assenyalament d'actuacions processals en casos de força major o un altre motiu d'entitat anàloga, com ara el naixement o la cura de menor, l'adopció o acolliment de menors, l'hospitalització de cònjuge o de persona a la qual estigui unit per una relació anàloga d'afectivitat i de parent o familiar a càrrec, i la defunció de parent fins a segon grau de consanguinitat o afinitat.

També es pot sol·licitar la suspensió del procediment per accident o malaltia del professional de l'advocacia intervinent que requereixi hospitalització o per baixa mèdica sense hospitalització.

La suspensió i el nou assenyalament dels actes processals es regeixen per la llei processal que reguli el procediment.

Article 15. *Garanties de l'encàrrec professional.*

1. Qualsevol persona pot sol·licitar que la contractació dels serveis jurídics de defensa es formalitzi per escrit en un full d'encàrrec professional o mitjà equivalent, en el qual ha de constar la informació comprensible i accessible universalment dels drets que l'assisteixen, els tràmits essencials que cal seguir en funció de la controvèrsia plantejada i les principals conseqüències jurídiques inherents a la seva decisió, així com del pressupost previ amb els honoraris i costos derivats de la seva actuació.

2. En aquest full d'encàrrec o document equivalent s'hi ha d'incloure igualment, en cas que s'obtinguin dades personals relatives a l'interessat, la informació necessària de conformitat amb l'article 13 del Reglament (UE) 2016/679 del Parlament Europeu i del Consell, de 27 d'abril de 2016 (general de protecció de dades). El compliment d'aquest deure d'informació es pot complir de la manera que estableix l'article 11 de la Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals.

3. El tractament de les dades personals obtingudes té per finalitat exclusiva l'exercici del dret de defensa encomanat pel client. En cap cas es pot procedir a un tractament ulterior de les dades per a finalitats incompatibles amb la finalitat per a la qual es van recollir inicialment les dades personals. S'exceptuen els supòsits en què el tractament per a una altra finalitat diferent d'aquella per a la qual es van recollir les dades personals estigui previst en una norma amb rang de llei que constitueixi una mesura necessària i proporcional en una societat democràtica per salvaguardar els objectius que indica l'apartat 1 de l'article 23 del Reglament (UE) 2016/679.

Article 16. Garantia de confidencialitat de les comunicacions i secret professional.

1. Totes les comunicacions que es mantinguin entre un professional de l'advocacia i el seu client tenen caràcter confidencial i només poden ser intervingudes en els casos i amb els requisits que reculli expressament la llei.

2. Les comunicacions mantingudes exclusivament entre els defensors de les parts en ocasió d'un litigi o procediment, sigui quin sigui el moment en què tinguin lloc o la seva finalitat, fins i tot en fase extrajudicial, són confidencials i no es poden fer valer en judici ni tenen valor probatori, excepte en els casos en què s'hagin obtingut d'acord amb el que preveu la Llei d'enjudiciament criminal o altres lleis aplicables o en què la seva aportació o revelació hagi estat autoritzada de conformitat amb la regulació professional vigent.

3. No s'admeten els documents, sigui quin sigui el seu suport, que contravinguin la prohibició anterior, llevat que els professionals de l'advocacia concernits acceptin expressament la seva aportació o les comunicacions referides s'hagin realitzat amb l'advertència expressa i explícita que es puguin utilitzar en judici.

4. Excepte en els casos que les lleis recullin expressament, l'entrevista entre el professional de l'advocacia i el seu client defensat té caràcter confidencial.

5. El secret professional inclou les manifestacions següents:

a) La inviolabilitat i el secret de tots els documents i comunicacions del professional de l'advocacia, que estiguin relacionats amb l'exercici dels seus deures de defensa.

b) La dispensa de prestar declaració davant qualsevol autoritat, instància o jurisdicció sobre fets, documents o informacions dels quals tinguin coneixement com a conseqüència del seu exercici professional, amb les excepcions legals que es puguin establir.

c) La protecció del secret professional en l'entrada i registre dels despatxos professionals respecte de clients aliens a la investigació judicial.

Article 17. Garanties de la llibertat d'expressió del professional de l'advocacia.

Els professionals de l'advocacia gaudeixen del dret a manifestar-se amb llibertat, oralment i per escrit, en el desenvolupament del procediment davant els poders públics i amb les parts, atenent el significat de les expressions concretes, al context procedimental i a la necessitat per a l'efectivitat del dret de defensa, excepte quan aquestes manifestacions siguin contràries a la deontologia professional o altres normes aplicables. Els col·legis de l'advocacia han de vetllar pel respecte a la llibertat d'expressió del professional de l'advocacia, com a garantia del dret de defensa.

Article 18. Garanties del professional de l'advocacia amb discapacitat.

El professional de l'advocacia amb discapacitat té dret a utilitzar l'assistència, els suports i altres recursos accessibles universalment que requereixi per exercir de manera eficaç l'exercici professional del dret de defensa.

*Secció 2a Dels deures de l'advocacia**Article 19. Deures d'actuació dels professionals de l'advocacia.*

1. Els professionals de l'advocacia han de guiar la seva actuació de conformitat amb la Constitució espanyola i les lleis, amb la bona fe processal i amb el compliment dels deures deontològics de lleialtat i honestedat en l'exercici de l'encàrrec, amb especial atenció a les normes i directrius establertes pels consells i col·legis professionals corresponents. Els professionals de l'advocacia, a fi de garantir la defensa efectiva dels seus clients amb discapacitat, quan sigui necessari, han d'implementar les garanties addicionals necessàries.

2. Els professionals de l'advocacia no han d'assumir la defensa ni assessorar en aquells afers en què existeixi una situació de conflicte d'interessos, de conformitat amb el que preveu la normativa estatutària aplicable.

3. Els professionals de l'advocacia tenen el deure d'utilitzar els mitjans electrònics, les aplicacions o els sistemes establerts per l'Administració de justícia i les administracions públiques per a l'exercici adequat del dret de defensa que tenen encomanat.

Article 20. *Deures deontològics dels professionals de l'advocacia.*

1. Els professionals de l'advocacia s'han de regir en les seves actuacions per uns deures deontològics que garanteixin la seva confiabilitat.

2. Aquests deures, independentment de la seva inclusió o tractament en altres normes de caràcter estatal, estan regulats en l'Estatut general de l'advocacia espanyola, aprovat pel Reial decret 135/2021, de 2 de març, i el Codi deontològic de l'advocacia espanyola, així com en la seva normativa aplicable.

3. Els procediments disciplinaris derivats dels incompliments dels deures deontològics s'han d'iniciar d'ofici per acord de la institució col·legial competent i han d'establir la deguda separació entre la fase instructora i la sancionadora, que s'han d'encarregar a òrgans diferents.

CAPÍTOL IV

Garanties institucionals per a l'exercici de l'advocacia

Article 21. *Garanties de la institució col·legial.*

Els col·legis de l'advocacia actuen com a garantia institucional del dret de defensa perquè asseguruen el compliment degut de les normes deontològiques i l'empara correcta dels professionals en l'exercici de les seves funcions professionals en les quals es puguin veure pertorbats o inquietats. El procediment de declaració d'empara es regeix per la normativa aplicable al col·lectiu professional de l'advocacia.

Article 22. *Garanties de protecció dels titulars de drets en la seva condició de clients de serveis jurídics.*

1. Els col·legis de l'advocacia han de vetllar pel compliment correcte dels deures deontològics dels professionals de l'advocacia i han de perseguir i sancionar aquelles conductes que posin en risc el dret de defensa de les persones.

2. Els col·legis de l'advocacia han de rebre, donar curs i resoldre les reclamacions i queixes de les persones quan l'actuació d'un professional de l'advocacia hagi pogut perjudicar o pertorbar el seu dret de defensa, s'han de constituir en garantia de compliment de la regulació deontològica per part dels col·legiats i han de vetllar perquè l'ordenació de la professió que els competeix procuri el respecte escrupolós als drets dels consumidors i usuaris receptors dels serveis professionals.

3. Els col·legis de l'advocacia han de garantir un sistema transparent i accessible universalment per a la presentació de reclamacions i queixes i el seguiment i la resolució dels expedients, així com l'execució i el compliment de les mesures disciplinàries que s'adoptin.

Article 23. *Garanties de les circulars deontològiques.*

El Ple del Consell General de l'Advocacia Espanyola, en compliment de les seves funcions d'ordenació de l'exercici de la professió i la protecció dels interessos dels consumidors i usuaris dels serveis dels seus col·legiats, ha de dictar circulars interpretatives del Codi deontològic de l'advocacia espanyola.

En l'àmbit de les seves competències, el Consell General de l'Advocacia Espanyola ha de desplegar els procediments de capacitació i acreditació en matèria de formació

legal i contínua i especialitzada, només a l'efecte de permetre l'accés a una especialització professional vinculada a la formació esmentada i sense que en cap cas puguin suposar una restricció a l'exercici de la professió.

Article 24. *Garanties de procediment en casos especials.*

1. Els consells autonòmics de l'advocacia tenen competència per sancionar en matèria deontològica: per la greu repercussió en l'àmbit de la professió o en l'àmbit econòmic, o per produir un perjudici econòmic a una generalitat de persones, en aquells supòsits que transcendeixin la competència territorial d'un col·legi de l'advocacia dins de la seva comunitat autònoma. El Consell General de l'Advocacia Espanyola és competent sobre això en aquelles comunitats autònomes en què no s'hagi constituït un consell autonòmic de l'advocacia.

2. Els supòsits de l'apartat anterior que transcendeixin la competència territorial de dos o més consells autonòmics els ha d'instruir el Consell General de l'Advocacia.

Disposició addicional primera. *Transparència i informació sobre l'activitat deontològica.*

El Consell General de l'Advocacia Espanyola i el consell autonòmic competent, si la seva normativa ho preveu, han de publicar informació estadística sobre l'aplicació del règim disciplinari en l'àmbit col·legial. Aquesta informació estadística és d'accés públic en els portals de les institucions col·legials.

Disposició addicional segona. *Servei d'orientació jurídica.*

1. Els serveis d'orientació jurídica organitzats pels col·legis de l'advocacia tenen com a finalitat prestar a les persones tota la informació relativa a la prestació de l'assistència jurídica, i en particular als requisits per a l'accés al sistema d'assistència jurídica gratuïta, de manera accessible universalment i tenint en compte les persones més desfavorides de la societat.

2. Els poders públics han de promoure i donar suport als serveis creats pels col·legis de l'advocacia, en especial quan aquests serveis tinguin per objecte l'atenció als col·lectius en situació de vulnerabilitat, entre d'altres, dones víctimes de violència de gènere, menors d'edat, persones amb discapacitat, persones de la tercera edat, estrangers o persones sense recursos econòmics o privades de llibertat.

Disposició addicional tercera. *Protecció de la garantia d'indemnitat de les persones treballadores.*

1. Les persones treballadores tenen dret a la indemnitat enfront de les conseqüències desfavorables que puguin patir per la realització de qualsevol actuació efectuada davant l'empresa o davant una actuació administrativa o judicial destinada a la reclamació dels seus drets laborals, sigui aquesta realitzada per elles mateixes o pels seus representants legals.

2. Aquesta protecció s'estén al cònjuge, parella de fet i parents fins al segon grau de consanguinitat o afinitat que prestin serveis en la mateixa empresa, encara que aquests no hagin dut a terme l'actuació conduent a l'exercici dels seus drets.

Disposició addicional quarta. *Rehabilitació a antics guàrdies civils.*

1. Queden rehabilitats de les sancions de separació del servei, en el sentit que més endavant s'expressa, els militars de carrera de la Guàrdia Civil que van ser sancionats amb anterioritat al 31 d'octubre de 2001, després de la tramitació dels expedients governatius números 4/89, 32/93, 47/93 i 48/93, que tenien entre les seves causes d'incoació la que recull l'apartat 3 de l'article 59 de la Llei orgànica 12/1985, de 27 de novembre, de règim disciplinari de les Forces Armades, per portar a terme accions de

promoció i defensa d'interessos de naturalesa professional, en un àmbit diferent al del dret d'associació professional.

2. La rehabilitació d'aquestes sancions de separació del servei s'ha d'efectuar a instància dels esmentats a l'apartat 1 o els seus drethavents, en un termini màxim de dos mesos des de l'entrada en vigor de la norma, amb reconeixement de l'ocupació que els hauria correspost per antiguitat. El temps de separació del servei els és computat a tots els efectes, a excepció de la percepció d'havers. No obstant això, s'han d'actualitzar les pensions que es vegin afectades per aquest reconeixement de serveis.

3. Els guàrdies civils als quals es refereix aquesta disposició passen a retirar en el cas que per edat els correspongui passar a una altra situació administrativa prevista a la Llei 29/2014, de 28 de novembre, de règim de personal de la Guàrdia Civil.

Disposició addicional cinquena. *Garantia dels drets davant els òrgans amb jurisdicció a tot l'Estat.*

El Ministeri de la Presidència, Justícia i Relacions amb les Corts ha d'habilitar els mitjans tècnics necessaris per fer efectiu l'exercici dels drets reconeguts davant els òrgans amb jurisdicció a tot l'Estat que estableix l'apartat d) de l'article 10 d'aquesta Llei.

Disposició transitòria. *Règim transitori per a la compensació d'assistència jurídica.*

Fins que es procedeixi a la modificació del Reial decret 141/2021, de 9 de març, pel qual s'aprova el Reglament d'assistència jurídica, en el supòsit de l'article 2.l) de la Llei 1/1996, de 10 de gener, d'assistència jurídica gratuïta, s'han d'aplicar els mòduls i les bases de compensació econòmica corresponents a la jurisdicció penal en funció del procediment de què es tracti.

Disposició final primera. *Modificació del Reial decret de 14 de setembre de 1882, pel qual s'aprova la Llei d'enjudiciament criminal.*

Es modifica l'article 495 del Reial decret de 14 de setembre de 1882, pel qual s'aprova la Llei d'enjudiciament criminal, que passa a tenir la redacció següent:

«Article 495.

No es pot detenir per la presumpta comissió de delictes lleus, a menys que el presumpte reu no tingui domicili conegut ni doni fiança bastant, segons el parer de l'autoritat o agent que intenti detenir-lo.»

Disposició final segona. *Modificació de la Llei orgànica 6/1984, de 24 de maig, reguladora del procediment d'«habeas corpus».*

Es modifica l'article tercer de la Llei orgànica 6/1984, de 24 de maig, reguladora del procediment d'«habeas corpus», que queda redactat de la manera següent:

«Article tercer.

Poden instar el procediment d'«habeas corpus» que aquesta Llei estableix:

a) El privat de llibertat, el seu cònjuge o persona unida per una relació d'afectivitat anàloga, descendents, ascendents, germans i, si s'escau, respecte als menors, els seus representants legals, i respecte a les persones amb discapacitat amb mesures de suport judicials, la persona que presti el seu suport amb facultat de representació específica per a aquest acte concret.

b) El Ministeri Fiscal.

c) El defensor del poble.

d) L'advocat defensor del privat de llibertat.

Així mateix, el pot iniciar, d'ofici, el jutge competent a què es refereix l'article anterior.»

Disposició final tercera. *Modificació de la Llei 1/1996, de 10 de gener, d'assistència jurídica gratuïta.*

Es modifica la lletra g) i s'introdueix una nova lletra l) a l'article 2 de la Llei 1/1996, de 10 de gener, d'assistència jurídica gratuïta, amb la redacció següent:

«g) En l'àmbit concursal, es reconeix el dret a l'assistència jurídica gratuïta, per a tots els tràmits del procediment especial, als deutors persones físiques o jurídiques que tinguin la consideració de microempresa en els termes que estableix el text refós de la Llei concursal, als quals sigui aplicable el procediment especial previst en el seu llibre tercer, sempre que acreditin insuficiència de recursos per litigar.

Igualment, en l'àmbit concursal, els sindicats estan exempts d'efectuar dipòsits i consignacions en totes les seves actuacions i gaudeixen del benefici legal de justícia gratuïta quan exerceixin un interès col·lectiu en defensa de les persones treballadores i beneficiàries de la Seguretat Social.»

«l) En l'ordre penal, les persones jurídiques, quan per requeriment judicial s'hagi de designar defensa lletrada i, si s'escau, representació processal, sempre que la societat hagi estat declarada judicialment en situació d'insolvència actual o imminent, es trobi en concurs de creditors o no consti cap activitat econòmica en l'últim exercici quan, en aquest últim cas, la societat estigui dissolta o en tràmit de dissolució per les causes i pel procediment legalment previst per a això.»

Disposició final quarta. *Modificació de la Llei 52/1997, de 27 de novembre, d'assistència jurídica a l'Estat i institucions públiques.*

La Llei 52/1997, de 27 de novembre, d'assistència jurídica a l'Estat i institucions públiques, queda modificada de la manera següent:

U. Es modifica la disposició addicional tercera, que queda redactada de la manera següent:

«Disposició addicional tercera. *Entitats gestores i serveis comuns de la Seguretat Social.*

Els articles 2, 4 a 9 i 11 a 16 d'aquesta Llei són aplicables a l'àmbit de les entitats gestores i serveis comuns de la Seguretat Social en la mesura que, atesa la naturalesa d'aquestes i el que disposen les lleis vigents, aquells preceptes que els siguin aplicables, si bé les referències que contenen aquells als advocats de l'Estat i a l'Advocacia General de l'Estat, al Servei Jurídic de l'Estat o a la Direcció del Servei Jurídic de l'Estat s'han d'entendre efectuades, respectivament, als lletrats de l'Administració de la Seguretat Social, al Servei Jurídic de l'Administració de la Seguretat Social o a la Secretaria d'Estat de la Seguretat Social.»

Dos. S'introdueix una nova disposició addicional setena amb la redacció següent:

«Disposició addicional setena. *Aplicació de la Llei orgànica del dret de defensa a l'assistència jurídica a l'Estat i institucions públiques.*

1. En l'assistència jurídica lletrada que prestin els advocats de l'Estat, els lletrats de les Corts Generals, els lletrats de l'Administració de la Seguretat Social i els lletrats restants que preveu aquesta Llei:

a) Han d'actuar amb llibertat de criteri tècnic amb subjecció en tot cas a les instruccions emanades pel centre directiu que exerceixi la direcció de l'assistència jurídica, en el marc del principi d'unitat de doctrina.

b) Els són aplicables els articles 16, 17 i 18 de la Llei orgànica del dret de defensa.

c) Han d'adequar la seva conducta a les normes ètiques vigents en l'administració o entitat pública respectiva i als criteris derivats dels principis deontològics, i han de complir les exigències derivades dels principis de bona fe, lleialtat, confidencialitat i col·laboració amb l'Administració de justícia.

2. En cas de conflicte d'interessos, s'ha d'atenir necessàriament l'assistència jurídica lletrada que s'hagi de prestar per norma legal o reglamentària, llevat que el supòsit de conflicte es prevegi en una norma legal que el reguli de manera expressa o que existeixi autorització expressa de totes dues parts.

3. El personal al servei de l'Estat, dels òrgans constitucionals i de les administracions públiques o entitats públiques que assumeixi en virtut d'aquesta Llei les funcions d'assistència jurídica lletrada està dispensat de l'obligació de col·legiació i no queda sotmès al règim disciplinari col·legial. La garantia institucional de l'exercici de la funció d'assistència jurídica lletrada i el règim disciplinari d'aquests empleats públics corresponen als centres directius que dirigeixen els serveis jurídics en els quals s'integrin.»

Disposició final cinquena. *Modificació de la Llei 8/2021, de 2 de juny, per la qual es reforma la legislació civil i processal per al suport a les persones amb discapacitat en l'exercici de la seva capacitat jurídica.*

Es modifica la disposició transitòria cinquena, que passa a tenir la redacció següent:

«Disposició transitòria cinquena. *Revisió de les mesures ja acordades.*

Les persones amb capacitat modificada judicialment, els declarats pròdigs, els progenitors que tinguin la pàtria potestat prorrogada o rehabilitada, els tutors, els curadors, els defensors judicials i els apoderats preventius poden sol·licitar en qualsevol moment de l'autoritat judicial la revisió de les mesures que s'hagin establert abans de l'entrada en vigor d'aquesta Llei, per adaptar-les a aquesta. La revisió de les mesures ha de tenir lloc en el termini màxim d'un any des de la sol·licitud esmentada.

Per als casos on no hi hagi hagut la sol·licitud que esmenta el paràgraf anterior, la revisió l'ha de dur a terme l'autoritat judicial d'ofici o a instància del Ministeri Fiscal en un termini màxim de sis anys.

Per tramitar aquests procediments de revisió els òrgans judicials es poden ajudar d'eines tecnològiques que permetin obtenir de manera automatitzada la informació sobre la mort de la persona interessada, si s'escau.»

Disposició final sisena. *Disposicions amb caràcter de llei ordinària.*

Tenen caràcter de llei ordinària els apartats 2, 4 i 5 de l'article 4, l'article 5, l'apartat 2 de l'article 6, els articles 8, 9, 10 i 11, el capítol III, excepte els articles 16 i 17, el capítol

IV, les disposicions addicionals, la disposició transitòria i les disposicions finals tercera, quarta i cinquena.

Disposició final setena. *Títols competencials.*

Aquesta Llei orgànica es dicta a l'empara de l'article 149.1.1a, 5a, 6a i 18a de la Constitució espanyola, que reserva a l'Estat la competència exclusiva per a la regulació de les condicions bàsiques que garanteixin la igualtat de tots els espanyols en l'exercici dels drets i en el compliment dels deures constitucionals, i en matèria d'Administració de justícia, de la legislació processal i del procediment administratiu comú, respectivament.

Disposició final vuitena. *Habilitació per al desplegament reglamentari.*

S'habilita el Consell de Ministres i la persona titular del Ministeri de la Presidència, Justícia i Relacions amb les Corts, en l'àmbit de les seves competències, per dictar totes les disposicions reglamentàries que siguin necessàries per al desplegament d'aquesta Llei, així com per acordar les mesures necessàries per garantir-ne l'execució i implementació efectives.

Disposició final novena. *Entrada en vigor.*

Aquesta Llei orgànica entra en vigor al cap de vint dies de la seva publicació en el «Butlletí Oficial de l'Estat».

Per tant,

Mano a tots els espanyols, particulars i autoritats, que compleixin aquesta Llei orgànica i que la facin complir.

Madrid, 11 de novembre de 2024.

FELIPE R.

El president del Govern,
PEDRO SÁNCHEZ PÉREZ-CASTEJÓN